

Сага Дьыллаабы аралдьыйы сценарийа.

(улахан болох оболоругар)

Сыала: Оболорго Сага Дьыллаабы урууну уоскэтии.

Соруга: Оболору остуоруйа оонньоон кордорорго салгыы уорэтии, геройдар образтарын (хамсаныбытын, санатын) арыяры ситибии, Сага дьыллаабы сиргэ-туомна итэбэтии, сыыарыы.

Оруолларга: Фея, Хаар киһи, Ыт, Тигр, Кощей, Дьэгэ Баба кыыынаан, 1-кы Куобах, 2-с Куобах, Тымныы офонньор, Хаарчаана

Зал кизэргэтиитэ: *кыһынгы тыа, харыйа анныгар Хаар киһи турар.*

(остуоруйа музыката тыаһыыр)

Фея үнкүүлүү-үнкүүлүү киирэн кэлэр, гирляндалары палочканын таарыйар, уоттара тыгаллар.

Фея: Дорооболорун, оҕолоор! Хайа, бу туох бырааһынныыга буолан манна муһуннугут?

Оболор эппиэттэрэ ...

Фея: Остуоруйа истэргитин сөбүлүүгүт дуо? Мин бүгүн эһиэхэ Сага дьыллаабы дьиктилээх остуоруйаны кэпсээрибин ыраах аптаах дойдуттан кэлэн турабын.

(остуоруйа музыката тыаһыыр)

Фея: Арай биирдэ Сага дьыл иннинэ оҕолор Хаар киһини онорбуттар.

(Фея Хаар киһини палочканын таарыйар. Хаар киһи тиллэн кэлэр. Үнкүүлүүр)

Хаар киһи: Кэлэн иһэр Сага дьылынан, күндү оҕолоор! Мин Тымныы офонньорго күүлэйдии барыахпын баҕарабын. Миигинэн Тымныы офонньорго тугу илдьиттиигитий?

(оҕолор эрдэ суруйан бэлэмнээбит суруктарын биэрэллэр)

(Музыка тыаһыыр. Ыт сытырбалыы-сытырбалыы киирэн кэлэр, Хамсаабакка турар Хаар киһиэхэ иннэ түһэр)

Ыт: Ам-Ам! Хайа, Хаар киһи турар эбит дии!

(Ыт Хаар киһини одуулуу турдабына Хаар киһи хараҕа хамсыыр)

Ыт: Ой-ой-ой, хараҕа хамсыыр дии! Ой-ой-ой, бэйэтэ эмиэ хамсыыр! *(кэннин диэки чугуруйар)*

Хаар киһи: Эн кимниий?

Ыт: Мин ышпын, онтон эн тугу гына турабын?

(бу кэмгэ Кощей үөмэн киирэр, мас кэннигэр саһан туран иһиллиир)

Кощей: Ыччуу-ычча, бачча тымныыга тугу гына тураллара буолуой? Иһиллиэххэ.

Хаар киһи: Миэхэ оҕолор соруудах биэрбиттэрэ. Бу суругу Тымныы офонньорго илдьэн биэриэхтээхпин. Оччобуна кини оҕолорго кэлэн бэлэхтэрин түнэтиэхтээх. Суругу тиксэрдэхпинэ Тымныы офонньор миэхэ наһаа улахан, туох эрэ минньигэһи биэрэрэ буолуо!

Ыт: Мин эйиигин кытта барсабын дуо? Эйиэхэ эрэллээх доҕор буолуом, суолгун сирдиэм.

Хаар киһи: Барыс, хата иккиэ буолахпытына бэһиэлэй буолуо.

(музыка тыаһыыр тахсан бараллар)

Кощей: Аата үчүгэин! Тымныы офонньортон кэһии ылбыт киһи баар ини. Арай мин ити оҕолор суруктарын Хаар киһиттэн ыламын Тымныы офонньорго бастакынан биэрдэхпинэ хайдах буолуой? Кини миэхэ наһаа улахан, олус минньигэс бэлэх биэриэ!*(салбанар)* Хайдах эрэ гынан ити суругу былдьаан дуу, уоран дуу ылыахха наада эбит. Бээ эрэ, хайдах гынарбын кимниин сүбэлэхэрим буолла? Ээ, табаарыстарбын ынырыахха.

(кутталлаах музыка тыаһыыр, Кощей харыйаны тула эргийэр Дьэгэ Бабаны кыыыын кытта көрсөр)

Дьэгэ Баба кыыынаан: Тоҕо биьигини ыңырдын?

Кощей: Тымныы офонньор кэһиитин сирэхитин баҕарабыт дуо?

Дьэгэ Баба кыыынаан: Баҕарарбыт кэмнээх буолуо дуо. Ханна баарый? Аҕала оҕус!

Коцей: Үлэлээтэххитинэ аһыыр инигит?

Дьэгэ Баба кыыынаан: Ол тугу гынабыт?

Коцей: Аара кэлэн иһэн иыттим: Оҕолор Хаар киһиэхэ сурук биэрбиттэр. Ол суругу Хаар киһи Тымныы оҕонньорго тиксэриэхтээх, оччобуна киһиэхэ тугу баҕарбытын биэрэр үһү. Онтон биһиги ол суругу былдьаан Тымныы оҕонньорго бастакынан биэрдэхпитинэ минньигэс кэмпиэттэри биэриэ.

Коцей, Дьэгэ Баба кыыынаан: Ыччуу-ычча, дэлби тоннубут. Хата ирэ таарыйа ункуулуоххэ.

(музыка тыаһыыр, ункуулуу-ункуулуу тахсан бараллар)

(музыка тыаһыыр. Икки Куобахтар киирэллэр, үнкүүлүүлэр)

1-кы Куобах: Манна оҕолор олороллор эбит дии.

2-с Куобах: Оҕолоор, мин оонньуурбун наһаа сөбүлүүбүн.

1-кы Куобах: Биһигини кытта оонньуугут дуо?

(Куобахтары кытта оонньуу)

(музыка тыаһыыр, Хаар киһи уонна Ыт киирэн кэлэллэр)

Хаар киһи: Тымныы оҕонньорбут олорор сиригэр төһө чугаһаатыбыт?

Ыт (сытырҕалыыр): Тымныы оҕонньор сытын сүтэрэн кэбистим дии.

Хаар киһи: Дорооболорун, куобахчааннар!

Куобахтар: Эһиги бу ханна баран иһэбит?

Хаар киһи: Тымныы оҕонньорго оҕолор суруктары илдьэ баран иһэбит. Ыт Тымныы оҕонньор суолун сүтэрэн кэбистэ.

Ыт: Ханна олорорун хата эһиги билэргит буолуо.

Куобахтар: Билэбит-билэбит. Бу суолунан баран иһин, онтон ханас хайыһын, ол кэнниттэн уна барын, онтон эмиэ иннигит хоту айаннаан. Чэ, покарарын! Этэннэ айаннаан!

(Куобахчааннар тахсан бараллар)

Хаар киһи: Бээ эрэ, ити туох диэбиттэрин өйдөөтүҥ дуо?

Ыт: Өйдөөтүм быһыылаах.

(кутталлаах музыка тыаһыыр)

Коцей, Дьэгэ Баба кыыынаан ойон киирэллэр суругу Хаар киһиттэн былдьаан ылаллар уонна куотан хаалаллар.

Хаар киһи уонна Ыт ытаһа олороллор

Хаар киһи: Ити баар дии, оҕолор соруудахтарын кыайан толорботум

Ыт: Саҥа дьыл бырааһынньыга буолбат кутталланна. ЫЫ-ЫЫ-ЫЫ

(Ити кэмнэ Тигрэ киирэн кэлэр, иһиллиир)

Тигр: Тыый, ким эрэ ытыыр! (уна-ханас көрүтэлиир) Бу туох буолан ытаатыгыт?

Хаар киһи: Оҕолор Тымныы оҕонньорго сурук ыппыттары илдьэ баран испиппит.

Ыт: Хайаан да тиксэриэхтээх этибит. Ону Коцей, Дьэгэ Баба былдьаан ыллылар.

Хаар киһи: Онтон эн Тигр, биһиги тымныы дойдубутугар, халын тыабытыгар хайыы кэллиҥ?

Тигр: Кэлэн иһэр 2022 сыл мин сылым буолар, ол иһин эһиэхэ кэлиим.

Ыт: Онтон ол сурукпутун Тымныы оҕонньорго тиксэрбэтэхпитинэ Эн сылын – Тигр сыла буолбат буоллаҕа дии.

Хаар киһи: Тыый, кырдык даҕаны, сурукпутун хайаан да буллахпытына табыллар!

Тигр: Ол түөкүттэр хайа диэки куопшуттарай? Эккирэтиэххэ.

(Тахсан бараллар)

(кутталлаах музыка тыаһыыр. Коцей, Дьэгэ Баба кыыынаан киирэн кэлэллэр.)

Коцей: Тымныы оҕонньорго суругу мин биэриэм.

Дьэгэ Баба: Ол тобо эн биэриэхтээххиний?

Коцей: Түксү, айдаарыман, мин энигини манна сирдээн ажалбытым, ол иһин суругу мин биэрэбин.

Бары: Суох-суох-суох, мин-мин-мин,- *дэһэ-дэһэ суругу былдьаһаллар.*

Коцей: Тыый, бу туох айылаах кыылай?

Дьэгэ Баба: Маннык кыылы биьиги коро иликпит.

Тигр: Тобо оҕолор суруктарын былдьаатыгыт? Кыыллара ыныра иликпинэ тургэнник суругу биэрэ охсун эрэ!

(музыка тыаһыыр, ыт саната ыллэр. Хаар киһи уонна Ыт киирэллэр)

Коцей: *(куттanan салыбырыы түһэр):* Кэбис кыыһырыма, мэ-мэ суругу биэрэбит.

(үһүөн куотан тахсаллар)

JingleBells музыка тыаһыыр. Экранга Тымныы оҕонньор айаннаан ыэрэ көстөр

Хаар киһи: Көрүн-көрүн, оҕолоор, Тымныы оҕонньор сиэн кыыһын кытта айнаан иһэллэр!

Ыт, Тигр: Ура-а! Чэ эрэ, оҕолоор бары Тымныы оҕонньору уонна Хаарчаананы ынырыаххайын.

Оҕолор: Тымныы оҕонньор! Хаарчаана! (ус тогул хатылыыллар)

Тымныы оҕонньор, Хаарчаана киирэллэр

Хаар киһи: Үтүө күнүнэн, Тымныы оҕонньор уонна сиэн кыыс Хаарчаана! Манна мустубут оҕолор эьихэ сурук суруйбуттара уонна миигин тиксэрээр диэн соруудахтаабыттара. Ытчаан уонна Тигр көмөлөрүнэн Эьихэ суруктары тиксэрээрибин кэлэн турабын. Бу баар суруктара.

(суруктары Тымныы оҕонньорго туттарар)

Тымныы оҕонньор:

Баһыыба, Хаар киһи!

(суругу доргуччу ааҕар)

Наһаа да үчүгэй суругу суруйбуккут, күндү оҕолор! Саһа үүнэр дьылга туох баар баҕа санааларгыт санаабыккыт хоту туоллун диэн алҕыыбын!

Саһа кэрэ Дьылынан!

Саһа үтүө Дьолунан!

Саһа үрдүк үөрүүнэн!

Күндү, оҕолоор, эьэрдэ!

Ноо! Мэлдьи күөх харыйабын оҕолорум киэргэппиттэр, олус бэркэ симээбиттэр! Онтон мин харыйаны күлүм-чабыл уотунан тупсаран биэриим дуу.

(Харыйа диэки тиийэр)

Биир, икки, үс! *(торуоскатынан муостаны охсор)*

Харыйам уота умай!

Хаарчаана: Кэрэчээн харыйа

Намылыччы киэргэммит

Араас да уотунан

Күлүмнүү умайбыт!

Оҕолоор, Тымныы Эһэбит ыраах айантан сылайбыта буолуо, онон сынньанан олоро түстүн. Онтон биьиги оонньуу оонньоуоҕун. Кырыа кыһыммыт тыына олус тымныы уонна үһун, онтон эниги төһө үһун тыыннааххытын мин билигин бэрэбиэркэлиэм. Ким оонньоон баҕарар зал ортотугар тахсын эрэ. Эһиэхэ хас биирдиигитигэр хаардары биэрэбин. Бу хаары маннык (үрэн көрдөрөр) үөһэ үрэбит, ким хаара үһуннук үөһэ көшпүт, ол кыайыылаах буолар.

(оҕолор кэккэлэһэн тураллар.

Биир, икки, үс диэн хамаанданан оонньоу саҕаланар)

Тымныы оџонньор:

Маладьыастар! Оонньууга олус да көхтөөх оџолор эбиккит.

Фея: Тымныы оџонньор, сиэн кыыс Хаарчаана! Оџолорбут анардас оонньууру эрэ сатыыр буолбатахтар, кинилэр ырыа да ыллыыллар, хоһоон да этэллэр, үнкүүлээн да тэйэллэр. Чэйин эрэ, оџолоор, ылбаџай ырыабытын ыллыаџын, хомоџой хоһооммутун этиэџин, кэрэ үнкүүбүтүн бэлэхтиэџин!

(музыкальной номердар)

Тымныы оџонньор: Наһаа да талааннаах оџолор эбиккит. Маладьыастар! Улааппыккыт, дьонун дьон буолбуккут.

Мин эрэллээх доџотторум, Хаар киһи, Тигр бука баһаалыста көрдөһүүбүн толорон, оџолорго аџалбыт кэһиилэрбин атым көлөтүттэн бу дьыэџэ киллэрэн кулун эрэ.

Хаар киһи, Тигр: Киллэрэн бөџө буоллаџа дии.

(Хаар киһи, Тигр тахсан бараллар.

JingleBells музыка тыаһыыр, төттөрү сүүрэн киирэллэр)

Хаар киһи, Тигр: Тымныы оџонньор! Иэдээн-иэдээн, кэһиилэрин суохтар. Көрдөөн көрдүбүт да булбатыбыт.

Тымныы оџонньор: Тыый, ол туох буоллахтарай? Бээ эрэ, онтон мин анар үтүлүгүм эмиэ суох дии. Ханна саспыт буоллаџай? Ол эрэн миигиттэн саһар уустук буолуо: «Аптаах торуоскам, сүтүктэри булан кулуй!» - *дии-дии торуоскатынан муостаны тонсуйар, Симэммит харыйа диэки барар.* «Тоџо эрэ торуоскам мантан арахсыан баџарбат, арааһа харыйа анныгар саспыттар быһыылаах», - диэн баран манан танас анныттан үтүлүгүн анарын, кэһиилэри таһаарар.

Күүтүүлээх түгэммит дьэ тийэн кэллэ, оџолоор! Кырачаан доџотторбор, эһиэхэ кэһиилэрбин биэрэбин!

(JingleBells музыка тыаһыыр. Тымныы оџонньор подароктары түгэттиир)

Тымныы оџонньор:

Дьэ, үчүгэй да оџолорго ыалдьыттаатым.
Аны атын дойдуларга айанныыбын,
Эһиги курдук оџолору көрсүөџүм.
Эһиил баччаџа кэлэрбэр
Өссө улаатан көрсөөрүн,
Дьоннутугар туһалаах дьон буолаарын,
Саһа дьылынан, Саһа дьолунан!
Көрсүөххэ диэри, күндү оџолоор!

Оџолор Тымныы оџонньору, Хаарчаананы музыканан атаараллар, покалаьаллар.